

३. आ.व. २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम

“कृषि पर्यटन जलउर्जा पूर्वाधार विकासमा हाम्रो जोड, स्वस्थ शिक्षित रोजगारमूलक समृद्ध नौगाड निर्माणमा हाम्रो अठोट”

भन्ने मूल नाराका साथ बस्दै गरेको नौगाड गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभाको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट सार्वजनिकरण सत्रमा उपस्थित गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, नौगाड गाउँपालिकाका ६ वटै वडाका वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, कार्यपालिकाका सदस्य ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु, सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारी एवम् उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई हार्दिक स्वागत तथा धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु।

हाल प्राणघातक महामारी कोरोना भाइरस (COVID-19) का कारण विगतमा जस्तो ठूलो भेला आयोजना गर्न नसकिएता पनि यस गरिमामय सभामा आ.व २०७८/०७९ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न पाँउदा गौरवामित महशुस गरिरहेको छु।

कोरोना भाइरसका कारण सृजित यस विषम परिस्थितिमा अहोरात्र खटिएर महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुहुने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण नौगाडवासी आमामुवा, दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरुमा हृदयदेखिनै धन्यवाद ज्ञापन गर्दै आगामी दिनहरुमा पनि निरन्तर साथ र सहयोगको अपेक्षा राख्दछु। साथै यस गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभाद्वारा तय गरिएको नीति तथा कार्यक्रम एवम् बजेट निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण गाउँपालिका तथा वडाका जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, समग्र नौगाडवासी आम नागरिक, नागरिक समाजका अभियन्ताहरु, शिक्षक बुद्धिजीवी, संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरु, समाज रुपान्तरणमा अहम् भूमिका निर्वाह गर्नुहुने सम्पूर्ण व्यक्तित्वहरुमा आभार प्रकट गर्दछु।

सामाजिक तथा राजनैतिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सम्पूर्ण अग्रजहरु प्रति आभार प्रकट गर्दै संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तीका लागि लामो संघर्ष, जनयुद्ध, जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलन लगायतका आन्दोलनका क्रममा आफ्नो अमूल्य जीवन बलिदान दिनुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात अमर सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रदान्जली अर्पण गर्दछु साथै विभिन्न आन्दोलनका क्रमका घाइते तथा वेपत्ता नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।

दार्चुला जिल्लाको उत्तरपूर्वी भागमा अवस्थित १८०.२७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल, १८०९७ जनसंख्या र ६ वटा वडा भएको नौगाड गाउँपालिकाको भाग्य र भविष्यको फैसला गर्ने चरणका साक्षी हामी जनप्रतिनिधि सामु थुप्रै अवसरका साथै चुनौतिहरु पनि विद्यमान रहेका थिए र छन्। विभिन्न चुनौतिका बावजुत नेपालको संविधान, ऐन कानून, संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन आदिका आधारमा विभिन्न विषयगत सिलिङ्को आधारमा सहभागितामूलक तवरले आयोजना र कार्यक्रम छनौट गरी नीति कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गरिएको छ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,

अब म विश्वभर महामारीका रुपमा रहेको कोरोना भाइरस (COVID-19) ले नौगाड गाउँपालिकामा पारिरहेको प्रभाव र भारत लगायत तेस्रो मुलुकबाट रोजगारी गुमाएर फर्किनुभएका आमामुवा, दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरुको बेरोजगारी समस्याले लिन सक्ने कठिन परिस्थितिका विच आर्थिक, सामाजिक, भौतिक

पूर्वाधार, संस्कृति प्रबद्धन तथा पर्यटन पूर्वाधार, बन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन, संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह, वित्तीय व्यवस्थापन, सुशासन तथा पारदर्शिता, जवाफदेहिता, आर्थिक अनुशासन लगायतका क्षेत्रहरूलाई मध्यनजर गर्दै आ.व. २०७८/७९ का लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

आ.व. २०७८/७९ को गाउँपालिकाको योजना निर्माण गर्दा नेपालको संविधानले परिलक्षित गरेका मार्गदर्शन र नीति तथा सिद्धान्तहरू, चौधौँ आवधिक योजनाका नीति, रणनीति र प्राथमिकताहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, संघीय नीति तथा कार्यक्रम, संघीय बजेट, सुदूरपश्चिम प्रदेशको नीति तथा कार्यक्रम, सुदूरपश्चिम प्रदेशको बजेट तथा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय लगायत विभिन्न मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्ग दर्शन तथा यस नौगाड गाउँपालिकाको आवश्यकतालाई मुख्य आधार बनाईएको छ।

३.१. नौगाड गाउँपालिकाले आ.व. २०७८/७९ को बजेट तर्जुमा गर्दा लिइएका मुख्य आधारहरू

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साभा अधिकारको सूची
- नेपालको संविधानमा उल्लेखित मौलिक हकहरू
- नेपालको संविधान २०७२ भाग ४ अन्तर्गत राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक स्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्यप्रणाली
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरणको प्रतिवेदन
- संघीय सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू
- प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ का प्रावधानहरू
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक, संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्ष, लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्ण सरसफाइ, ऊर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू
- नौगाड गाउँपालिकामा आवश्यक देखिएको अन्य विषयहरू

३.२. योजना/आयोजना छनौट गर्दा अवलम्बन गरिएका प्राथमिकताका आधारहरू

- यस गाउँपालिकाको सहज जनजीविका र विकासका लागि अत्यावश्यक रहेका भौतिक पूर्वाधार

- उत्पादनमूलक र शीघ्र प्रतिफल दिने ।
- आर्थिक विकास र गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुऱ्याउने ।
- छिटो छरितो र प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह हुने ।
- पारदर्शिता र सुशासन अभिवृद्धि हुने ।
- स्थानीय स्रोत साधनलाई प्राथमिकता दिने र जनसहभागिता अभिवृद्धि हुने ।
- प्राकृतिक प्रकोपा एवम् विपद व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने ।
- परम्परागत धर्म, संस्कृति, चाडपर्व, मेला आदिको माध्यमबाट पर्यटन प्रवर्द्धन हुने ।
- वातावरण संरक्षण र दिगो विकासमा टेवा पुऱ्याउने ।
- गाउँपालिकाको राजश्व संकलनमा अभिवृद्धि पुग्ने ।
- बेरोजगारी समस्या सामाधानका लागि स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

उपस्थित महानुभावहरु,

यस आ.व. २०७८/७९ को बजेट तर्जुमा गर्दा आधार लिइएका र आगामी दिनमा पूरा गर्नेगरी लिइएका नीतिहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

३. नौगाड गाउँपालिकाका समस्तिगत नीतिहरु

- हाम्रो विकासको चाहना र जनभावना अनुरूप नौगाडवासी जनताको आर्थिक समृद्धिका लागि पाँच वर्षसम्म हामीहरुले तय गर्ने कार्यक्रम, योजना तथा आयोजनाहरुको यो पाँचौ तथा संभवतह अन्तिम आधार बजेटको रूपमा यो बजेट कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, सञ्चार प्रविधि, खानेपानी, सीपमूलक तालिम, सिचाइ, उद्योग तथा उद्यमशिलता, सांस्कृतिक धार्मिक तथा पर्यटन, स्वरोजगार लगायतका क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण गरी **गाउँगाउँमा विकास, घरघरमा रोजगारी, जनजनमा समृद्धि** भन्ने अवधारणालाई मूर्त रूप दिने कार्यक्रम संचालनको नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- भौगोलिक विकटता र परनिर्भरतामूखि बजार हाम्रो गाउँपालिकाको चुनौति हो । यसलाई मध्यनजर गर्दै कृषि उत्पादन र पशुजन्य उत्पादन बृद्धि गरी बजारीकरणका लागि समन्वय सहकार्यको माध्यमबाट संस्थागत संरचना निर्माणमा जोड दिइनेछ र विशेष पकेट क्षेत्र घोषणा मार्फत कृषि र पशुपालनमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- हाम्रो नौगाड गाउँपालिकाको भौगोलिक विकटता र पूर्वाधारको कमीलाई मध्यनजर गर्दै यसलाई समस्याग्रस्त गाउँपालिका होइन सम्भावनायुक्त गाउँपालिका बनाउने लक्ष्यका साथ प्रत्यक्ष जनसहभागितामा आधारित विकास निर्माणलाई प्राथमिकतामा राख्दै जनतालाई महशुस हुने आर्थिक अनुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता सहितको **आफ्नो गाउँ आफै बनाउ** कार्यक्रमलाई वृहत्तीकरण गरिनेछ ।

- प्राकृतिक स्रोत साधन र मानव संसाधनलाई अधिकतम उपयोग गर्ने सो क्षेत्रमा एउटा स्पष्ट गुरुयोजना तयारी र कार्यान्वयन गरी उत्पादनको बजारीकरण समेतको सुनिश्चितताको माध्यमबाट रोजगारीको अवस्था सिर्जना गरिनेछ ।
- वडास्तरीय भेलाबाट प्राप्त आयोजनाहरु, क्रमगत तथा अधुरा योजनाहरु, बहुपयोगी तथा लागत मितव्यायी योजनाको संचालन तथा मर्मत संभारका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिई योजना छनौटको आधारको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- एक किसान एक उत्पादन, एक गाउँ एक उद्योग नीति अनुरूप गत सालका आर्थिक वर्षबाट शुरु गरिएका हरेक गरिब तथा विपन्न किसानको घरमा उद्यमशिलता विकास गर्ने कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नौगाड गाउँपालिकालाई नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्नका लागि गाउँपालिका भित्रका केही गरिब तथा दलित वस्तीहरुमा विभिन्न साभेदारको सहकार्यमा आवश्यक पूर्वाधार, खानेपानी, घो.वा. वृक्षारोपण, जीविकोपार्जन, पूर्ण सरसफाइका क्रियाकलापहरु, विद्यालय सरसफाइ आदि सञ्चालन गर्ने गरी कार्यक्रम संचालनमा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नौगाड गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यमान रुढीवादी परम्परा, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सम्बन्धि व्यवहार, बालविवाह, बहुविवाह, महिला हिंसा, किशोरीहरुमा आउने उमेरगत समस्या, किशोरी तथा महिलाहरुमा देखिने समस्याहरुको समाधान गर्न तथा विद्यमान राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय नियम कानून सम्बन्धी जानकारी गराउन विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- गाउँपालिकाबाट संचालन गरिने योजनाहरुको दिगोपना, गुणस्तर र पारदर्शिताका लागि योजना संचालन पूर्व र पश्चात क्षमता विकास तालिम संचालन गर्न र वातावरणीय दिगोपनालाई ध्यानमा राख्दै गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, खानेपानी तथा अन्य योजनाहरु निर्माण गर्दा जलवायु अनुकूलन सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यमान बेरोजगारी समस्यालाई मध्यनजर गर्दै बेरोजगार युवाहरुका लागि सीपमूलक तालिम, वैदेशिक रोजगारीलाई निरुत्साहित हुने किसिमका कार्यक्रम ल्याई गाउँपालिका भित्रै रोजगार सिर्जना गरिने छ र कामका लागि पारिश्रमिक कार्यक्रम संचालन गर्न **बेरोजगार संगै अध्यक्ष कार्यक्रम** संचालन लाई निरन्तरता दिइनेछ । जसमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा साभेदारीको लागि यस गाउँपालिकाबाट उचित बजेट विनियोजन गरिनुका साथै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७६ तथा कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७६ को अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीतिहरु

*“कृषि वन पशुपालन र सहकारीमा ऐक्याबद्धतामा,
पोषणयुक्त समृद्ध नौगाड निर्माण गर्ने हाम्रो प्रतिवद्धता”*

भन्ने नाराका साथ देहाय अनुसारका आर्थिक विकास सम्बन्धी नीतिहरु अवलम्बन गरिने छन ।

- अधिल्ला आ.व.हरुमा शुरु गरेका **एक घर चार फलफूल बोट रोपण** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै विपन्न समुदायलाई निःशुल्क फलफूल विरुवा वितरण सो को भरपुर **व्यवस्थापन,यथेष्ट प्राविधिक सहयोग र उपलब्धी मापनका लागि अभिलेखिकरणको** उचित नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नौगाड गाउँपालिका स्तरमा पशु विज्ञान प्रयोगशाला संचालनका लागि पूर्वाधार तयार भैसकेको हुदा यथाशिघ्र प्रयोगशाला स्थापना गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- व्यवसायिक पशुपालन (नश्ल सुधार र उन्नत जातका पशुपंक्षी) र यस क्षेत्रको उपयुक्त कृषिजन्य वस्तुको उत्पादनको संभाव्यता अध्ययन गरी उत्पादन, भण्डारण (सित भण्डारण) तथा व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना गरी स्थानीय स्तरमा स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइने छ ।
- गत आ.व हरु को नीति तथा कार्यक्रम अनुसार यस गाउँपालिकाको वडा नं. ५ र ६ मा चिउरी हर्वल साबुन उत्पादनका लागि थप आवश्यक तालिम संचालन गरी लक्षित व्यक्ति तथा समूहलाई आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराउन नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्थानीय तथा घरेलु स्रोत साधनमा आधारित घरेलु तथा लघु उद्योग स्थापना एवम् संचालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरी लक्षित व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान उपलब्ध गराइने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको पर्यटकिय र ऐतिहासिक स्थलहरु मध्येवाट नौगाड गाउँपालिका वडा नं २ मा रहेको छिपुलथान क्षेत्रको डाइभर सिटी पार्क निर्माणको कार्य यसै चालु आ.व.वाट शुरुवात भएको हुदा प्रक्षेपण गरिएको समयवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ । साथै नेपालकै एघारौ धामको रुपमा परिचित नौगाड गाउँपालिका वडा नं १ मा रहेको नागेश्वर धाम, नौगाड गाउँपालिका वडा नं ३ मा रहेको ताराकोट क्षेत्रको रमणनिय पर्यटकिय स्थल र धार्मिक महत्वको क्षेत्र विस्तारका आवश्यक पहल कदमी गरिनेछ ।
- प्राकृतिक स्रोतको अनावश्यक दोहन नियन्त्रण गर्न नदीजन्य खनिज उत्खननमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अनिवार्य गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रलाई स्थानीय उत्पादनको प्रमुख क्षेत्रको रुपमा विकास गरी उत्पादित वस्तुको बजारिकरणको समेत सुनिश्चितताको माध्यमबाट कृषि क्षेत्रलाई स्थानीयवासीको आर्थिक उन्नतीको मुख्य आधारका रुपमा स्थापित गरिने छ । प्रमुख वालीहरुको उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने नीति लिइनेछ । बाभो जग्गामा फलफूल, तरकारी खेती गर्न उत्प्रेरित गरिने छ र सिचाइ, मल, विउ विजनको उपलब्धताका साथै प्राविधिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको हस्तान्तरणमा जोड दिइनेछ । व्यवसायिक पशुजन्य उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन दिइनेछल ।
- नौगाड गाउँपालिकाको उच्च भू-भागहरु परिगाउँ, पन्हुङ्गा, होपरी, एगरभगे, मल्ला रैंचु, शिखर, देउलाड, दल्लेख, मानाकोट, जात्रा, लगायतका स्थानहरुमा जडिबुटी खेतीका लागि सम्भाव्यता अध्ययन तथा नमूनाका रुपमा जडिबुटी खेतीका लागि अनुदान नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका उच्च भू-भागहरुमा आलु, जौ, कोदो, फापर लगायतका वालिनाली तथा तरकारी खेती विकास गरी पकेट क्षेत्र घोषणा गरिने कार्यक्रमलाई बढावा दिइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा उपलब्ध बहुमुल्य जडिबुटीको समुचित उपयोग मार्फत तथा छरिएर रहेका ससाना उद्योगहरुलाई एकिकृत गरी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर तथा रोजगार उन्मुख तुल्याउन

गाउँपालिका स्तरमा एउटा औद्योगिक ग्राम निर्माण मार्फत **जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र लगायत अन्य आवश्यक पूर्वाधार** निर्माण गरिने नीति चालू आ.व. देखि नै अंगिकार गरिनेछ ।

- समुदायको पोषण तथा जीविकोपार्जनको अवस्थामा सुधार ल्याउनको लागि गाउँपालिका भित्रका हरेक घरधुरीमा घरबारी स्थापना गर्दै सम्भाव्य क्षेत्रमा उत्पादनको पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने र व्यवसायिक रुपमा समूह मार्फत वार्षिक रु ५,००,०००/- (पाँच लाख)भन्दा माथि कारोबार गर्ने कृषक समूहहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ साथै गाउँपालिका स्तरमा आवश्यक बोट विरुवा सहज रुपमा आपूर्ति गर्नका लागि ग्रामिण जलश्रोत व्यवस्थापन परियोजना लगायत विभिन्न सरोकारवाला नियकाहरु संगको समन्वय एवं सहकार्यमा स्थापित उन्नत स्तरको बहुउद्देश्यीय नर्सरीको वेहतरिकरण र बजारीकरणमा सहयोग गर्ने कार्य आरम्भ गरिनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनबाट कृषकहरूलाई अधिकतम लाभ लिई जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन उत्पादनको भण्डारण, बजारीकरणका साथै कृषि सामाग्रीको सहज आपूर्तिको लागि आवश्यकता अनुसार संकलन केन्द्र, कोल्ड स्टोर, एग्रोभेट स्थापना गर्ने कार्य यसै वर्षबाट शुरुवात गरिनेछ । सो प्रयोजनको लागि नीजि क्षेत्र तथा सहकारीहरूलाई प्राथमिकताका साथ परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

५. भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी नीतिहरु

- यस नौगाड गाउँपालिकाका प्राय सबै वडाहरु र वस्तिहरुमा सडक यातायातको असुविधालाई मध्यनजर गर्दै नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा सडक यातायातलाई मुख्य प्राथमिकतामा राखी ६ वटै वडा कार्यालय सम्म आ.व. २०७८/०७९ भित्र सडक यातायातको पहुँचमा पुऱ्याउने नीति लिइएको छ ।
- जलश्रोत सिचाइ (साना सिचाइ, आधुनिक सिचाइ) र विद्युतका लागि लघु र साना जलविद्युत परियोजना संचालन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ ।
- गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा अर्को आर्थिक वर्षभित्र विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार समक्ष आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- आगामी दिनमा यस नौगाड क्षेत्रका कुनै पनि नदीनालाहरुबाट विद्युत उत्पादन गर्दा दिगो विकासको राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय नीति र सिद्धान्त अनुसार नदीमा पानी छोड्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
- परम्परा देखिनै चल्दै आएका स्थानीय घरेलु उद्योग (बाँस, निगाँलो, आरन, अल्लो प्रशोधन) लाई स्तर उन्नती तथा समयानुकूल आधुनिकीकरण तथा व्यवसायिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- बैकल्पिक ऊर्जा, शौर्य उर्जा, गोवरग्याँस, वायु उर्जा संचालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी गाउँपालिकालाई २ वर्ष भित्र प्रदुषण मुक्त गर्ने नीति लिइएको छ ।
- सञ्चार सेवाबाट बञ्चित रहेका नौगाड गाउँपालिकाको टोल वस्तीहरुमा संचार सेवा विस्तार गर्दै आगामी वर्ष भित्र सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरुमा **Email/Internet, Telephone** सेवा चौबीसै घण्टा उपलब्ध गराउन आवश्यक उपकरण खरिद तथा पूर्वाधार निर्माण गरिनुका साथै नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- गत आ.व. को नीति तथा कार्यक्रम अनुसार गाउँपालिकामा संचालनमा रहेका ठूला योजनाहरू होपरी सिप्टी सडक, सुकाखोला पन्डुङ्गा सडक र जामिर साङ्पाङ्ग ग्रामीण सडकलाई गाउँपालिका गौरवका योजनाका रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सुकाखोला-दल्लेख, सडकलाई बाह्रै महिना निरन्तर संचालन गर्न नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार सँग सडक स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- खोलामा जलविद्युत र डाँडापाखामा वनजंगल र जडिबुटी उत्पादनको नीति यसै वर्षबाट अंगिकार गरिनेछ । साथै खेतीयोग्य जमिनमा सिचाई सुविधा विस्तारका साथै वन संरक्षण तथा वृक्षरोपणका माध्यमबाट “हरियो नौगाड” निर्माण गरिनेछ ।

६. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय, सम्पूर्ण आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको सेवा प्रवाहलाई दिगो, पारदर्शी र चुस्तदरुस्त बनाउन सामाजिक लेखा परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमहरू अनिवार्य गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट संचालित “बालबालिकालाई विद्यालय ल्याउँ, टिकाउँ र सिकाउँ” अभियानलाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिकाका विद्यालय उमेरका सबै बालबालिकालाई अनिवार्य विद्यालय भर्ना गराइने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- प्रत्येक वडामा कम्तीमा एक वटा माध्यमिक विद्यालय स्थापना गरि भौगोलिक विकटता र सहज पहुँच नभएका कारण विद्यालय छोड्नु पर्ने बाध्यताको निरूपण गरी माध्यमिक तहको शिक्षा प्राप्तीका लागि चालू शैक्षिक सत्र देखि नै सहजता तुल्याइने छ । जस अनुसार समैजी आ.वि वडा न. ५ सौकेवगड लाई अपग्रेड गरि यसै शैक्षिक सत्र देखि अपग्रेड गरिनेछ ।
- यस नौगाड गाउँपालिका अन्तर्गत सम्पूर्ण विद्यालय तथा बालविकास केन्द्रमा कार्यरत विद्यालय कर्मचारी, सहयोगी र बालविकास शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहित गर्न नेपाल सरकारको नीति अवलम्बन गर्दै पारिश्रमिक वृद्धि गरिनेछ ।
- सुत्केरी र नवजात शिशुको जीवनरक्षा तथा सुरक्षित प्रसुतीका लागि सहज पहुँच हुने गरी नौगाड गाउँपालिका ६ वटै वडामा प्रसुती गृहहरू स्तरोन्नती तथा थप स्थापना गरिनेछन ।
- कोभिड १९ लगायतका महामारी रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारका लागी प्रकोप कोषमा बजेट विनियोजन गरिनुका साथै उचित कदमहरू चालिने छन ।
- कोभिड १९ रोकथाम तथा नियन्त्रणमा खटिने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी तथा अन्य कर्मचारीहरूको सुरक्षामा विशेष ध्यान दिइनेछ, र आवश्यक प्रोत्साहान भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूमा न्यून पारिश्रमिकमा कार्यरत अस्थायी करार तर्फका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूका लागि कार्यसम्पादनका आधारमा आवश्यक आधार तथा मापदण्ड तय गरी एकमुष्ट रूपमा विद्यालयलयहरू लाई दिईने अनुदानमा वृद्धि गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका टुहुरा, अनाथ, असहाय तथा विपन्न विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिका अनाथ असहाय छात्रवृत्ति तथा आर्थिक सहयोग कार्यक्रम मार्फत सहयोग उपलब्ध गराइने छ ।

- स्वास्थ्य क्षेत्रमा महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुले पुऱ्याएको योगदानको कदर गर्दै विगत देखि दिदै आएको प्रोत्साहन भत्ता बृद्धि गर्दै कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सम्पूर्ण सार्वजनिक स्थल र सवारी साधनहरुमा धुम्रपान र मदिरा सेवन निषेध गरिनेछ ।
- दुर्गम भेगका जनताहरुको स्वास्थ्योपचारका लागि समयमा घुम्ती स्वास्थ्य सेवा शिविर संचालन गरिनेछ ।
- महिला, अपाङ्ग, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, जनजाति लगायत लक्षित वर्गलाई मूलप्रवाहिकरण गर्न सशक्तिकरण एवम् सचेतीकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- मानव बेचबिखन, घरेलु हिंसा, छाउपडी, जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत जस्ता समाजिक कुरिती, कुसंस्कार र अन्धविश्वास अन्त्य गर्नतर्फ जनचेतनामूलक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिदै लगिने छ ।
- गाउँपालिका स्तरीय विकास, भौतिक संरचना निर्माण तथा भवन निर्माण गर्दा अपाङ्ग तथा बालबालिका मैत्रीका साथै भूकम्प प्रतिरोधी तथा वातावरण मैत्री हुने गरी निर्माण गरिनेछ ।
- स्थानीय भाषा र संस्कृति संरक्षण सम्बर्द्धन गर्न विविध खालका संस्कृति प्रवर्द्धन तथा संरक्षण हुने खालका सांस्कृतिक कार्यक्रम, मेला एवम् प्रदशनीको आयोजना गरिनेछ ।
- सबै खालका बालश्रम उन्मूलन गर्न शून्य बालश्रमको नीति अंगिकार गरी प्रभावकारी अनुगमन गरिने छ ।
- आवश्यकता अनुसार गाउँपालिका अर्थात वडा स्तरमा खेलमैदान निर्माणका लागि आवश्यक नीति निर्माणका साथै नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिने छ ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण प्रवर्द्धन गर्न महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, युवा, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, असाहाय अनाथ तथा वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सशक्तिकरण र मूलप्रवाहीकरण गर्न अपाङ्ग मैत्रि संरचना निर्माण, आर्थिक तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सरोकारवाला निकायसँगको साभेदारी र सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- लक्षित समुदायलाई योजना निर्माण, छनोट र कार्यान्वयन प्रक्रियामा अर्थपूर्ण सहभागी गराई उनीहरुको क्षमता तथा आर्थिक विकासका लागि जीविकोपार्जन सुधार, पहुँच अभिवृद्धि एवम् सशक्तिकरण कार्यक्रमलाई बढावा दिइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा एक १० शैयाको अस्पतालको निर्माणको लागि आवश्यक पूर्वाधार मिलाउने योजना सिधिय सरकारसँगको समन्वयमा यसै आ.व मा तयार गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका वडाहरुमा कृषि सम्बन्धी ज्ञान तथा कृषि उत्पादन बढोत्तरी गर्नका लागि “एक वडा एक कृषि प्राविधिक कार्यक्रम” मार्फत प्रत्येक वडामा कृषकहरुलाई सहज ढंगले घरघरमै कृषि सेवा उपलब्ध गराइने नीतिलाई निरन्तरता दिदै यसका लागि साना तथा ठूला वडाहरुमा आवश्यकता अनुसार भौगोलिक विकटता र जनघनत्वका आधारमा कृषि प्राविधिक खटाइने छ ।
- “एक वडा एक पशु प्राविधिक कार्यक्रम” को माध्यमबाट प्रत्येक वडामा सामाजिक परिचालक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै वडाका वस्ति वस्तिमा सामाजिक परिचालकको माध्यमबाट जनचेतना

अभिवृद्धि गर्ने, वडा स्तरीय समूहहरूको गठन गर्ने, जनपरिचालन गर्ने लगायतका विकाससँग सम्बन्धित विविध कार्य गर्न सहयोग पुर्याउने नीति लिइने छ ।

- कृषि तथा पशु क्षेत्रको आधुनिकरण र व्यवसायिकरणका लागि थप विज्ञ जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय वा नेपाल सरकारद्वारा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाद्वारा प्रमाणित भई आएका गम्भिर असाहय तथा दीर्घरोगका विरामीहरूलाई न्यूनतम राहत रकम आर्थिक सहयोगका रूपमा उपलब्ध गराइने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गत आ.व. को नौगाड गाउँपालिकालाई दुई खरको छानामुक्त गर्ने नीति अन्तर्गत यसका लागि प्रदेश र संघिय सरकारसँग समन्वय गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ केन्द्र तथा क्लिनिकहरूमा वर्षेभरी औषधी उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ । आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, उपकरणको पर्याप्त उपलब्धता सुनिश्चित गरिने छ ।
- आम नागरिकहरूको स्वास्थ्य लाई मध्यनजर गर्दै नागरिक आरोग्य केन्द्र नौगाड लाई थप व्यवस्थित गर्न जनशक्ति थप गरिनेछन ।
- नेपाल सरकारको आगामी एक वर्ष भित्र सबै जनतालाई आधारभूत स्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने तथा दिगो विकास लक्ष नं ६ बमोजिम सन् २०३० भित्र कुल जनसंख्याको ५० प्रतिशतलाई सुधारिएको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने लक्ष पूरा गर्न खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको योजना तर्जुमा, विद्यमान खानेपानी योजनाहरूको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार व्यवस्थापन, हालसम्म सो सुविधा पुग्न नसकेको क्षेत्रको पहिचान गरी समतामूलक तथा सहभागितात्मक पद्धति अवलम्बन गरी समन्वयात्मक एवम् पारदर्शी पद्धति अपनाई सेवा प्रदान गर्न गाउँपालिका स्तरमा खानेपानी, सरसफाइ स्वच्छता (वास) व्यवस्थापन बोर्ड स्थापना गरी सो मातहत खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता इकाई (वास युनिट) मार्फत नयाँ योजना निर्माण तथा विद्यमान योजनाहरूको मर्मत सम्भारको सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाले तयार गरेको जलउपयोग गुरुयोजनालाई समीक्षा गर्दै विद्यमान सबै खाले खानेपानी, सिँचाई लगायतका जलस्रोतसँग सम्बन्धित योजनाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापकीय अवस्था अद्यावधिक गरी सबै समितिहरूलाई गाउँपालिकाको जलस्रोत नियमावली बमोजिम दर्ता एवम् अद्यावधिक र नवीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाई गाउँपालिकास्तरमा सो क्षेत्रको सूचना व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना गरिनेछ ।
- महिला तथा किशोरीहरूको आत्मसम्मानको रक्षा गर्दै सुरक्षित र स्वच्छ तरिकाले बाँच्न पाउने अधिकारको सुनिश्चितता र महिनावारी भएको समयमा अपनाइने विभिन्न हानीकारक अभ्यासहरूको निर्मूल गरी महिला र किशोरीहरूको आत्मसम्मानको रक्षा गर्न गाउँपालिका उपाध्यक्षहरूको सम्मेलनले पारित गरेको मर्यादित महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनको धनगढी घोषणा पत्र कार्यान्वयनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नेपाल सरकारको पूर्ण सरसफाइ निर्देशिका २०७५, नौगाड गाउँपालिका पूर्ण सरसफाइ कार्यविधि २०७८ बमोजिम गाउँपालिकाको वि.सं २०७८ भित्र गाउँपालिको एक तिहाइ वस्ति अथवा टोललाई

पूर्ण सरसफाइ युक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने लक्ष बमोजिम गाउँपालिका भित्रका समुदायलाई पूर्ण सरसफाइ उन्मुख तथा विद्यालयहरूलाई तीन तारा पद्धतिमा विकास गर्न एवम् कोभिड १९ जस्ता महामारी र पानी जन्य रोगहरूबाट बच्न वडा तथा समुदायस्तरमा पूर्ण सरसफाइ अभियान सञ्चालन गरिनेछ। विभिन्न पानीजन्य रोगहरूबाट उत्पन्न हुन सक्ने महामारीहरूबाट सुरक्षित रहन स्रोत एवम् घरायसी स्तरमा पानीको गुणस्तर परीक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।

- विद्यालय खानेपानी सरसफाई तथा पोषण, खानेपानी सरसफाइ स्वच्छता, मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन, घरबारी व्यवस्थापन तथा व्यवसायिक जिविकोपार्जन प्रवर्द्धन कार्यको लागि स्थानीय स्तरमा प्राविधिक स्रोत व्यक्ति उत्पादन तथा परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- गाउँपालिकाको समग्र खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको अवस्था सुनिश्चितता, विस्लेषण तथा योजना निर्माणका लागि NWASH योजना निर्माण र सो क्षेत्रको आगामि ५ वर्षे रणनीतिक योजना निर्माण गरिने छ।

७. वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

“वन जंगल फडानीलाई अहिल्यै देखि रोकौं,
वातावरण स्रोत संरक्षण सँगै विपद न्यूनीकरण गर्न बोटविरुवा रोपौं”

भन्ने नाराका साथ निम्नानुसारका वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी निम्नानुसार नीतिहरू अवलम्बन गरिने छन्।

- वन क्षेत्र, जलक्षेत्र र सिमसार क्षेत्रलाई संरक्षण गर्न विशेष किसिमको कार्यक्रमहरू तर्जुमा लगायत प्राकृतिक एवम् मानवीय संकट र प्रकोपबाट पूर्वसुरक्षा, व्यवस्थापन र क्षतिपूर्तिलाई वैज्ञानिक रूपमा संचालन गर्न संरचनागत व्यवस्था एवम् पद्धति तय गरिने छ।
- वातावरण तथा जलवायुमैत्री प्रविधियुक्त पूर्वाधारको विकासमा जोड दिइनेछ। वन क्षेत्रको वैज्ञानिक एवम् दिगो व्यवस्थापन गरी आर्थिक रूपले महत्वपूर्ण वनस्पति तथा जडिबुटीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रशोधनमा सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ नेपाल लगायतका नीजि तथा सामुदायिक संस्थालाई सहभागि बनाइने छ।
- “हरियो वन निर्माण, संरक्षण र स्याहार। सम्बृद्धिको एक आधार॥” भन्ने नारालाई अंगिकार गरी आगामी वर्षशरुमा यस नौगाड गाउँपालिका क्षेत्रको हाल रहेको वनको क्षेत्रफलमा वृद्धि गरिने छ।
- “हरियो वन नेपालको धन” भन्ने नीतिलाई चरितार्थ गर्न प्रत्येक वडामा कमसेकम एउटा स्थानमा वृहत वृक्षारोपण गरी सो स्थानलाई संरक्षित वनको रूपमा विकसित गरिने छ।
- गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरू नदी, पहिरो तथा भू-क्षयको उच्च जोखिममा रहेकाले त्यस्ता स्थानहरूको जोखिम आकलन गरी त्यस्ता ठाउँहरूमा बाँस, निगाँलो तथा अम्रिसो रोपण गरी प्राकृतिक तटबन्ध निर्माण गरिने छ।
- गाउँपालिका स्तरिय विपद कोष स्थापना गरी विपद जोखिम न्युनिकरण तथा प्रतिकार्य योजना लागु गरिनेछ।

३.७ संस्थागत विकास, वित्तीय व्यवस्था र सुशासन सम्बन्धी नीति

- स्थानीय वचतलाई प्रोत्साहन गरी लगानी तथा कार्यक्षेत्र विस्तार गर्न गाउँघरमा सहकारी संस्थाको स्थापन र क्षमता विकास गरी वित्तीय संस्थाहरु सँगको समन्वयमा कार्यक्षेत्र विस्तार गरिने छ ।
- विकास निर्माण लगायतका सार्वजनिक सरोकार तथा महत्वका सम्पूर्ण कार्यहरुमा सुशासन, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्न सबै खालका अनियमितता तथा भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापहरुमाथि नियमन तथा नियन्त्रण गरिने छ ।
- सूचनाको हक प्रत्याभूति दिन तथा सूचना सम्प्रेषणमा सहजताका लागि गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थानीय एफ. एम. रेडियोहरुको सेवा विस्तारका लागि सामुदायिक रेडियोहरुको साभेदारीमा एफ. एम. टावर निर्माणका लागि सरोकारवाला निकायहरु सँग समन्वय गरि निर्माणको पहल कदमी गरिनेछ ।
- पञ्जिकरणलाई व्यवस्थित गर्न अनलाईनमा आधारित घटना दर्ता प्रणालीमा सबैलाई आवद्ध गरिनुका साथै सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिने छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिहरुको फोटो सहितको विवरण सम्मिलित सफ्टवेयर बनाई अपलोड गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, शिक्षक र अन्य कर्मचारीहरुको क्षमता विकासमा जोड दिइने छ । सो को लागि आवश्यक नीति निर्माण गरिने छ ।
- सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउन गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यलयहरुलाई फर्निचर, कम्प्युटर तथा मेसिन औजारले सुसज्जित र जस्तो सुकै अवस्थामा पनि सेवा प्रवाह गर्न सकिने व्यवस्था गरिने छ ।
- सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त र जनउत्तरदायी बनाइने छ र भ्रष्टाचारप्रति शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- दिगो र भरपर्दो आयका स्रोतहरु मार्फत राजश्व संकलन र त्यसको समुचित परिचालन विना स्थानीय स्वायत्तताको प्रवर्द्धन सम्भव छैन । गाउँपालिका घोषणासँगै राजश्वका क्षेत्र पहिचान गरी दायरा विस्तार गर्न कर तिर्नु सम्मानको विषय भएको संस्कारको बृद्धि गर्न कर तिर्न उत्साहित होऔं, सम्वृद्ध राष्ट्र निर्माणमा सहभागी वनौं, भन्ने नारा अंगिकार गरिनेछ । छ जसका लागि अधिकतम कर दाखिला गर्ने वा कर छलि नगर्ने व्यक्तिलाई सार्वजनिक रुपमा सम्मान गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ । साथै साविकका स्थानीय निकायले लगाउदै आएका सेवा शुल्क र दस्तुरको दरमा समय सान्दर्भिक परिमार्जन गरिएको छ ।
- प्राकृतिक स्रोतको उपयोग र निकासीमा बढ्दो चुहावट नियन्त्रण गर्ने जिल्ला समन्वय समितिसँग समन्वय गरिने छ । स्थानीय समुदाय एवम् स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा निकायसँगको सहकार्यमा अनुगमनलाई तिब्रता दिने तथा चुहावट नियन्त्रणमा सहयोग गर्नेलाई पुरस्कृत गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका सम्पूर्ण सार्वजनिक निकायहरुलाई सूचना प्रविधि मैत्री सेवा प्रदान गर्न आवश्यक पूर्वाधार तथा जनशक्ति विकासमा सहयोग गरिने छ ।

- दिगो विकासको लक्ष (Sustainable Development Goal) को अवधारणा अनुरूप स्थानीय तहमा रहेका विभिन्न स्वायत्त संस्था र समुहको (लघु जल विद्युत संस्था, सामुदायिक वन उपभोक्ता संस्था, खा.पा. उपभोक्ता संस्था, समुह, सहकारी संस्था आदि) संस्थागत विकासका लागि क्षमता विकास गर्न सहयोग पुग्ने कार्यक्रम संचालनको माध्यमबाट उक्त संस्था र समुहको नेतृत्वमा संचालित आयोजना र परियोजनाको दिगो संचालन तथा व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुऱ्याइने छ । निर्माणाधिन एवम् निर्माण सम्पन्न योजना र आयोजना र परियोजनाको असल व्यवस्थापनको कर्मि वा लापरवाहीका कारण प्रक्षेपण गरिएको समयावधि सम्म योजना सुचारु गर्न नसकेका आयोजना र परियोजनाहरूमा पटक पटक बजेट विनियोजन गरिने छैन र असल व्यवस्थापन गरी संचालनमा रहेका योजना र परियोजना सँग सम्बद्ध उपभोक्ता संस्थालाई सम्मान एवम् पुरस्कृत गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- विगतमा गरिबी निवारण कोषद्वारा संचालित घुम्ती कोषको रकम विभिन्न संघ संस्था र व्यक्तिहरूसँग रहेको हुँदा उक्त कोषको रकमबारे आवश्यकता अनुगमन गरी असुल उपर तथा नियमन गरिने छ ।
- यस गाउँपालिकाद्वारा नयाँ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ का लागि तय गरिएको नीति तथा कार्यक्रम अनुसार प्रस्तावित “एक गाउँ एक कृषि प्राविधिक”, “एक गाउँ एक पशु प्राविधिक”, “एक गाउँ एक स्वास्थ्य कर्मी कार्यक्रम”, “एक गाउँ एक सामाजिक परिचालक”, “गाउँपालिका सेवा प्रवाह सुदृढीकरण कार्यक्रम” लगायत करार सेवामा आवश्यकता अनुसार आन्तरिक तथा खुला प्रतिस्पर्धाबाट जनशक्ति नियुक्ति गर्ने तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने प्रयोजनका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को ८३(८) बमोजिम करारमा जनशक्ति भर्ना गर्न प्रतिस्पर्धात्मक पद्धति अपनाइने छ ।
- गत वर्ष नौगाड गाउँपालिकाको वडा नं. १ देखि ६ सम्मका ६ वटै वडाहरूमा नौगाड नदी किनाराका क्षेत्र तथा वस्तीहरूमा बाढी पहिरोका कारण विकास निर्माण कार्यहरू तथ आम नागरिकहरूका घरजग्गा तथा सम्पत्तिको अपुरणीय क्षति हुन पुगेको हुँदा नौगाड नदीको किनारामा बलियो तटबन्ध निर्माण गर्न नेपाल सरकारको समन्वयमा यसै आ.व देखि काम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारी संस्थाको नियमन, अनुगमन तथा प्रभावकारी रूपमा संचालनको माध्यमबाट स्थानीय समुदायमा छरिएर रहेको पूजिको संकलन , व्यवस्थापन तथा परिचालनका लागि सहकारी संस्थाको क्षमता विकास गर्न गाउँपालिका स्तरमा सहकारी संस्था हेर्ने गरिवि निवारण तथा सहकारी इकाई स्थापना र आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी नियमित रूपमा अनुगमन , मुल्यांकन , वित्तिय साक्षरता अभियान, तालिम , समीक्षा गोष्ठि आयोजना गरिने छ साथै संचालित सहकारी संस्थाको प्रभावकारीताको मुल्यांकनका गरि सोको अभिलेखिकरण गर्ने पद्धती स्थापना गरिनेछ ।
- सहकारी संस्था ऐन , नियमावली र कार्यविधि अनुसार सहकारी संस्था खोल्ने , एकिकरण गर्ने र संस्था स्थापना भई संस्थाको उद्देश्य अनुसार प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह गर्न नसकेका सहकारी संस्था विघटन गरी उद्देश्य र प्रकृति मिलेका सहकारी संस्था संग नियमानुसार एकिकरण गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, रोजगार सेवा केन्द्र तथा श्रमिक छनौट प्रक्रियालाई अभि व्यवस्थित तथा तथ्य परक बनाईनेछ ।

- युवा रोजगारका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना मार्फत भारत तथा तेस्रो मुलुक कोरोना महामारीका कारण रोजगारी गुमाइ फर्किएका युवाहरुको सिपको पहिचान गरी उनिहरुलाई स्थानीय स्तरमा सृजना हुने रोजगारीमा समावेश गरि न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभुती गराईनेछ ।
- राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, प्रदेश नौरवका आयोजना तथा ठेका पट्टाबाट संचालन हुने आयोजनाहरुमा कम्तिमा ५० % श्रमिक रोजगार सेवा केन्द्र बाट परिचालन गर्ने शर्तको व्यवस्था गरी लागु गरिनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्र बाट सूचिकृत बेरोजगार श्रमिक र गाउँपालिकाबाट निर्माण सामग्री उपलब्ध गराई संयुक्त रुपमा दिगो र गूणस्तरीय श्रममुलक आयोजनाहरु छनौट गरी संचालन गर्न आवश्यक आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य शाखा, ग्रामिण जलस्रोत परियोजना, बहुक्षेत्रीय पोषण र अन्य सम्बन्धित कार्यक्रमहरु विच समन्वयात्मक ढंगबाट कार्यक्रम संचालन गरिनेछन ।

उपस्थित महानुभावहरु

यसरी आ.व. २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको उत्तरार्धमा पुगिरहदाँ बजेट बनाउन सहयोग पुऱ्याउनुहुने गाउँ सभा सदस्य, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्य, वडा समितिका पदाधिकारी ज्युहरु, राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति लगायत सम्पूर्ण विषयगत समितिका पदाधिकारी ज्युहरु, वस्तिस्तरीय भेला देखि सहभागि भई आयोजना कार्यक्रम छनोटमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपले सक्रिय जनसमुदाय, बजेट निर्माण प्रकृत्यामा अहोरात्र खटिनुभएका कर्मचारीहरु लगायत बजेट निर्माण प्रकृत्यामा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपमा सहभागि भई अमूल्य सहयोग, सद्भाव सल्लाह दिनुहुने सम्पूर्णप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद